

Κεφάλαιο 5

1. Η καθημερινή ζωή στο Βυζάντιο

Α. Η οικογενειακή ζωή

Ι. Γάμος:

1. Ηλικία γάμου:

α/ κορίτσια: όχι κάτω από 12 ετών

β/ αγόρια: όχι κάτω από 14 ετών

2. Πριν από το γάμο:

α/ αρραβώνες

β/ συμβόλαιο για την προίκα της νύφης και τα δώρα του γαμπρού

3. Μετά το μυστήριο: γλέντι στο σπίτι του γαμπρού

4. Διαζύγιο μόνο με κοινή απόφαση του ζευγαριού

ἑσπερίαι

ἡ ἀμεινοντα ἐπὶ τὴν βασίλειαν πηλειων. δοχὸν γὰρ μένος αἰθέρος τὴν μαργαύρα. εἰσὶν ἄρα πρὸς
 βασίλειον ἑσπερίαι. εἰσαρμόζονται καὶ δῶρα πηλιπλοῦ. ὠνὶ καὶ ἀρμαλιστῆρα. ἀπερὸ καὶ ἰαστραφίον
 παρρησία

ου του του παρσφι του ... εσμεν μελατερω παρ ... προς του του γρη ... αει ερωτηκασε ...

τεθεισα· δ' αζει νε αυτη η πειλε· ει μη νομιμασ αυτω σμαφθει η

οσμεν

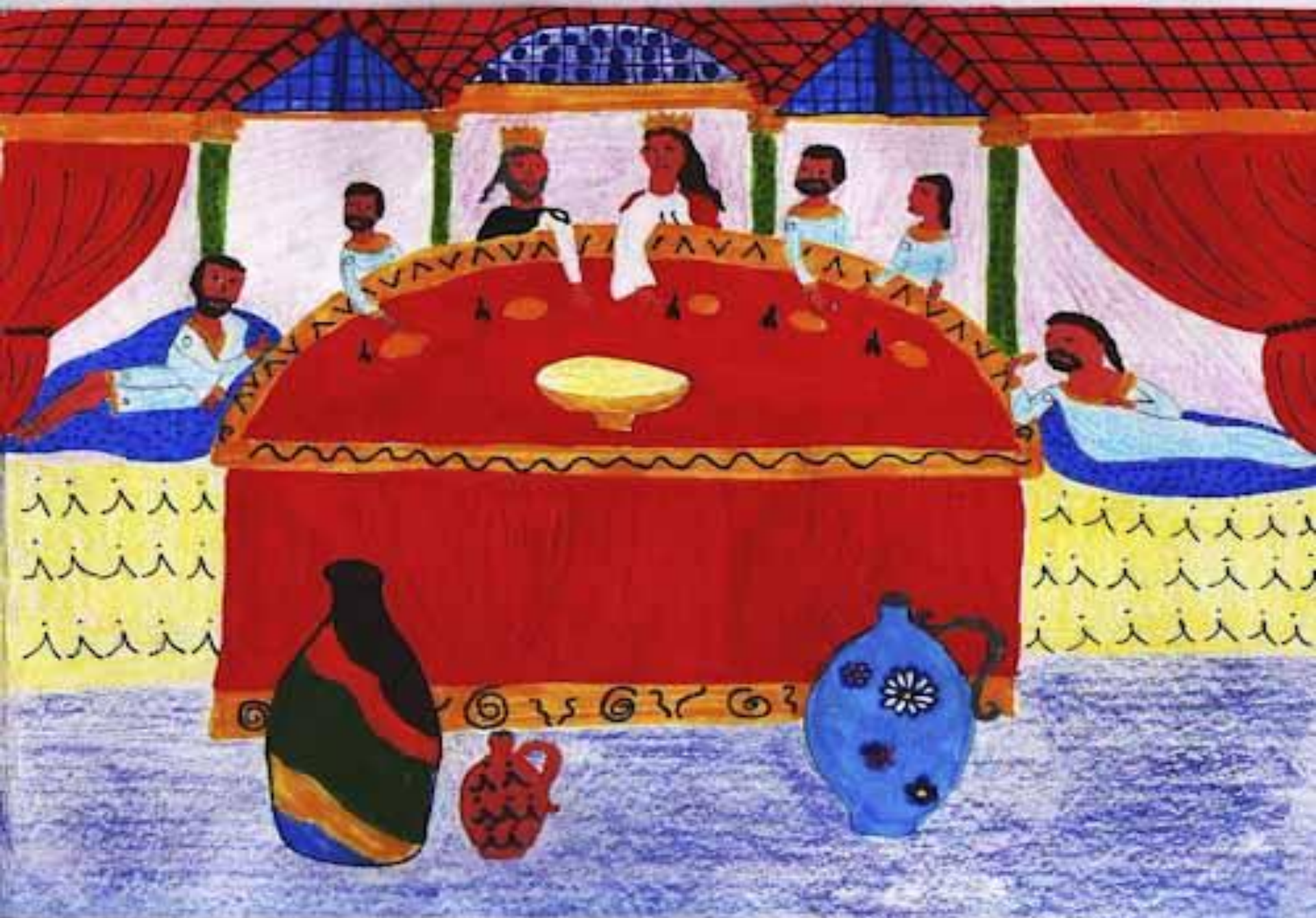
ε ραμ

οσμεν ...
τι ...
εσται ...
η ...

... ..

Α. Η οικογενειακή ζωή

ΙΙ. Οι γυναίκες:

1. δεν μπορούν να συμμετέχουν στα κοινά ως τον 11^ο αιώνα
2. δεν μπορούν να συμμετέχουν σε δημόσιες τελετές
3. κυριαρχούν στην οικογενειακή ζωή
4. βγαίνουν έξω μόνο με σκεπασμένο πρόσωπο και συνοδεία δούλου (οι πλούσιες)
5. πορνίζονται (από τον 11^ο αιώνα και μετά)

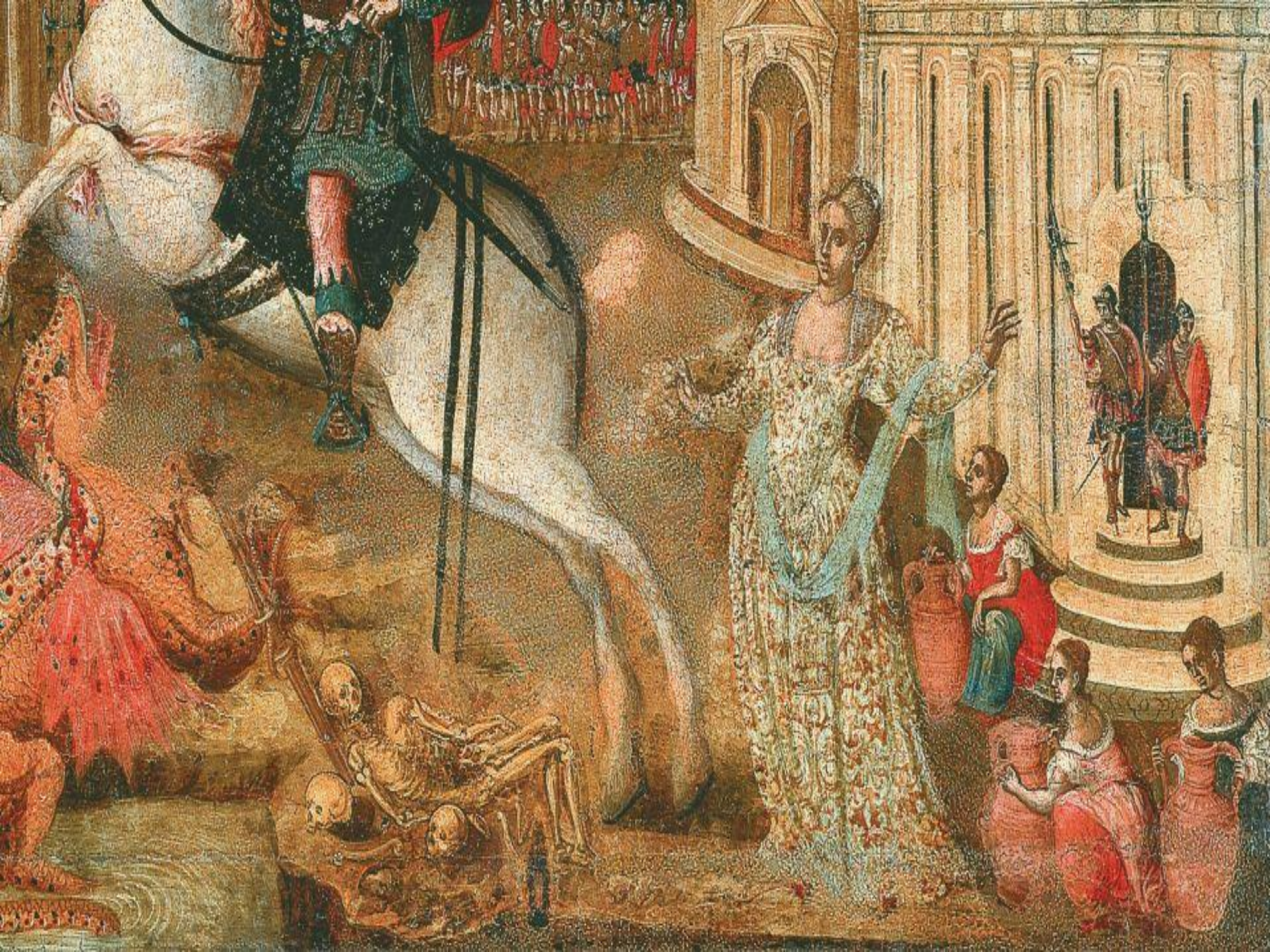

Κοσμήματα

Α. Η οικογενειακή ζωή

III. Τα παιδιά:

1. Επώνυμο:

α/ αρχικά στο όνομά τους προστίθεται το όνομα του πατέρα σε γενική πτώση

β/ αποκτούν επώνυμο

2. τα φροντίζει η οικογένειά τους

3. η μητέρα τα καθησυχάζει με παραμύθια και αφηγήσεις από την Αγία Γραφή

4. πηγαίνουν σχολείο

B. Το σχολείο

1. Δύο είδη: α/ κοσμικά
β/ εκκλησιαστικά
2. Κόστος: α/ Δωρεάν για τα ορφανά
β/ με δίδακτρα
3. Δύο κύκλοι σπουδών:
α/ ο κύκλος του γραμματιστή (7-12 ετών)
β/ ο κύκλος του γραμματικού (από 12 ετών)
4. Μαθήματα: ανάγνωση, γραφή, γραμματική, ρητορική, φιλοσοφία, αριθμητική, γεωμετρία, αστρονομία, μουσική, Όμηρο, κλασικούς συγγραφείς, μεταγενέστερους συγγραφείς
5. Οι πτωχοί και εύποροι μπορούν να συνεχίσουν σπουδές στο πανεπιστήμιο

Ἰσχυροτάτου μεγάλου ἁγίου ἁποστόλου; ὁ δὲ· μεγάλου ἁγίου ἁποστόλου παλάου· ἁγίου μεγάλου ἁγίου

ρίθω τε καὶ δοκίμοις ἀναβυτικῶσι καὶ ἀρεῶν· καὶ ἀδασκάλωσι ἁγίων· καὶ τὸ ἴσασιν
 δαίον ἀποδεχόμενοι τε καὶ σὺ κρατῶν· ἀφ' οὗ καὶ τὴν γαίλο πάντ' ἀπέλασαν· οὐκ ἐν μα
 κρατῶ χρόνῳ· ἡ δὲ τὸ λοηκώ τρον μετέρημσε τὸ πολίτωμα.

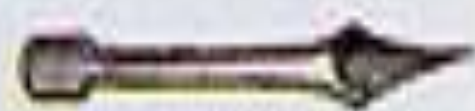

τε μελίτην δὲ καὶ τῶν μαρμαίρων καὶ χερσὶ μακτῶν τεχνῶν· καὶ εἰς αὐτὴν δόσιν μαρμάρων καὶ ταύτ'
 ἀνέκεν· ἔνδε καὶ τὰ πρὸς τὴν ἀσεβίαν καὶ φιλοπῆμον· μηδὲ ὥστε ἐν ταῖς τῶν καὶ στῶν ἡδέι

Κέρινη πλάκα και κοκάλινο κοντύλι

Μπρούντζινη πένα

Μελανοδοχείο

Τα «κότσια»

Γ. Η ασθένεια, η ιατρική και κοινωνική περίθαλψη, ο θάνατος

Ι. Υγεία:

A. 1. Νοσοκομείο σε κάθε πόλη με αριθμό γιατρών ανάλογο προς τον πληθυσμό

2. Ιδιωτικά ιατρεία

3. Ιατρικές επισκέψεις κατ' οίκον

B. Μαγεία \neq ιατρική

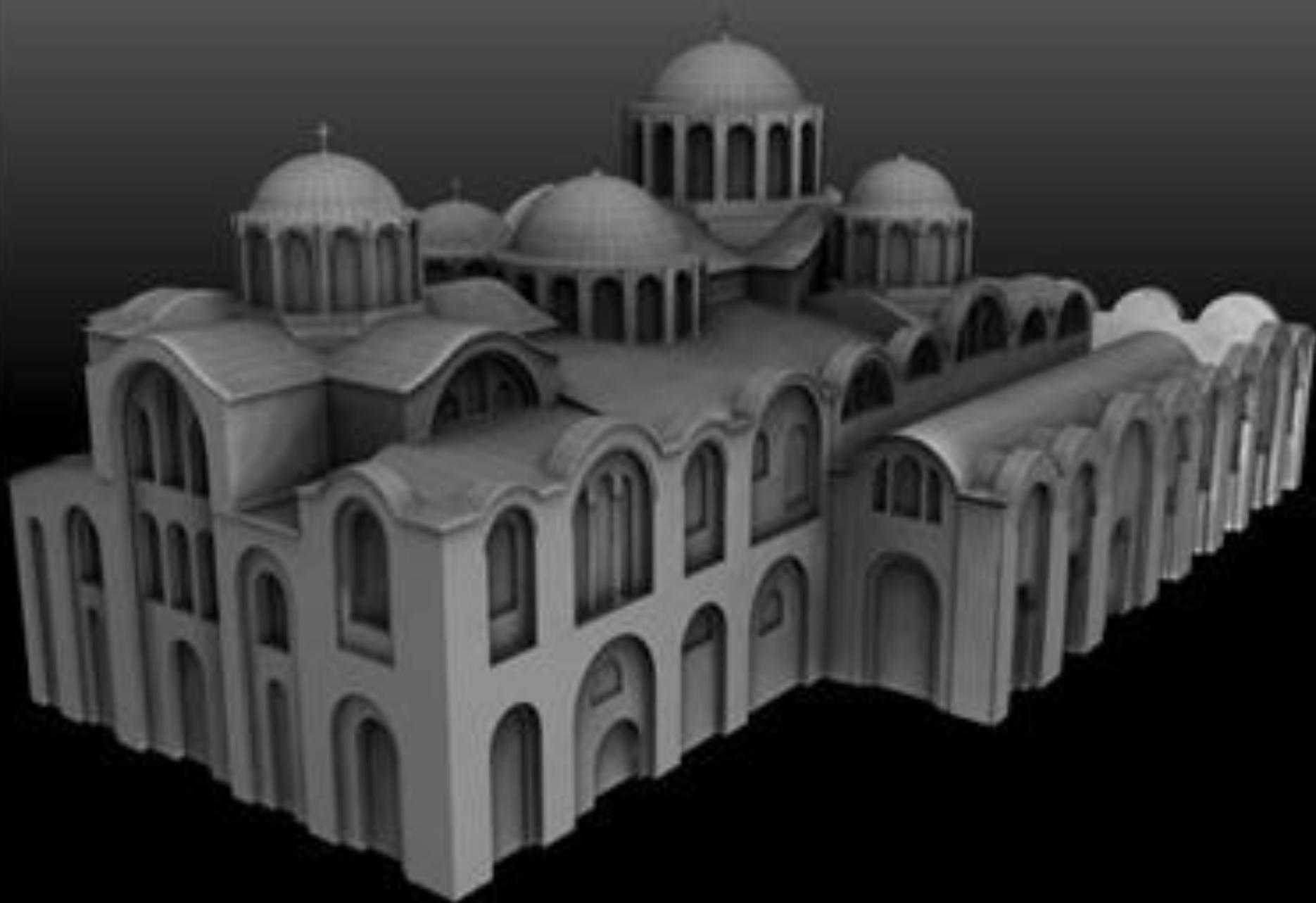
Οι Βυζαντινοί καταφεύγουν στη μαγεία για να θεραπεύσουν ασθένειες

οι ιατροι τεμνον
τον μόντον
νεκρωτην

Γ. Η ασθένεια, η ιατρική και κοινωνική περίθαλψη, ο θάνατος

ΙΙ. Κοινωνική πρόνοια:

1. πτωχοκομεία
 2. ορφανοτροφεία
- Ίδρυση + συντήρηση από την Εκκλησία

Δ. Η κατοικία

Ι. Των πλουσίων των πόλεων:

1. χτίζονται γύρω από μια κεντρική αίθουσα (= υποδοχή)
2. στο ισόγειο:
 - α/ δωμάτιο με τζάκι
 - β/ κουζίνα
 - γ/ πλυσταριό
 - δ/ λουτρό
 - ε/ εικονοστάσιο ή παρεκκλήσι
3. κολώνες πέτρινες ή ξύλινες για να στηρίζουν τον επόμενο όροφο
4. στον όροφο: υπόλοιπα δωμάτια

Δ. Η κατοικία

II. Των φτωχών των πόλεων:

1. άθλια
2. χωρίς ανέσεις

III. Των μεγαλοκτηματιών:

1. πολυτελείς επαύλεις μακριά από τα χωριά
2. εσωτερικοί κήποι
3. στοές

Δ. Η κατοικία

IV. Των ευκατάστατων χωρικών:

Διώροφα: α/ ισόγειο: κοτέτσι-στάβλος-αποθήκες
β/ όροφος: δωμάτια

V. Των φτωχών χωρικών:

1. άθλια

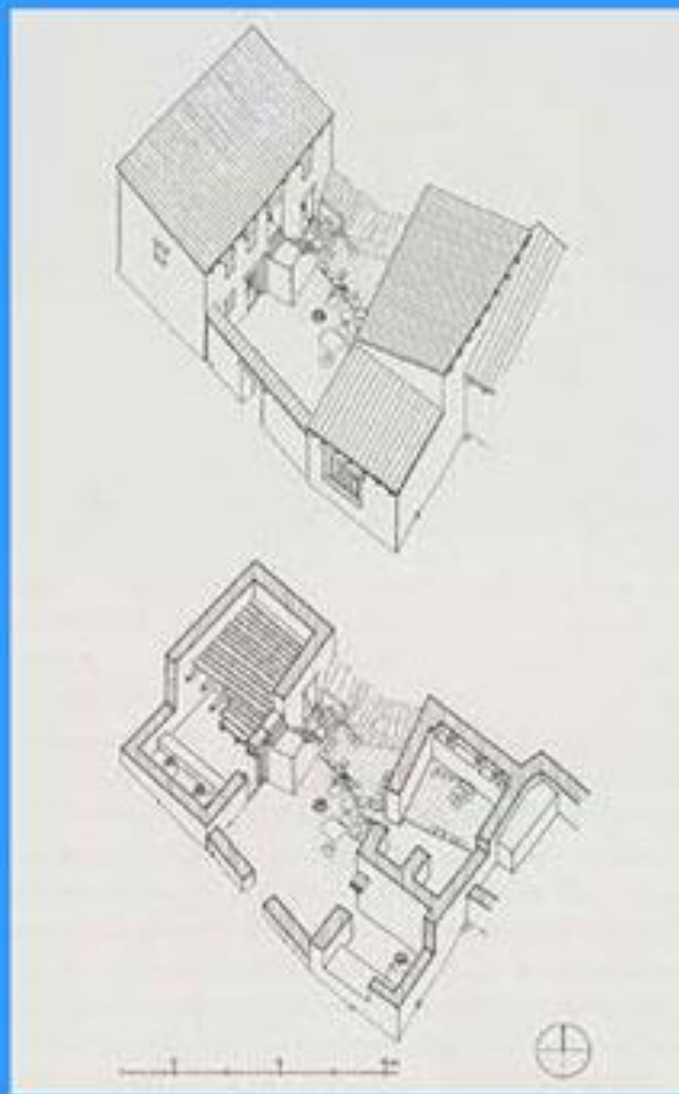
2. μικρά

3. ένας στεγασμένος χώρος, διαιρεμένος σε
δύο δωμάτια (μερικές φορές)

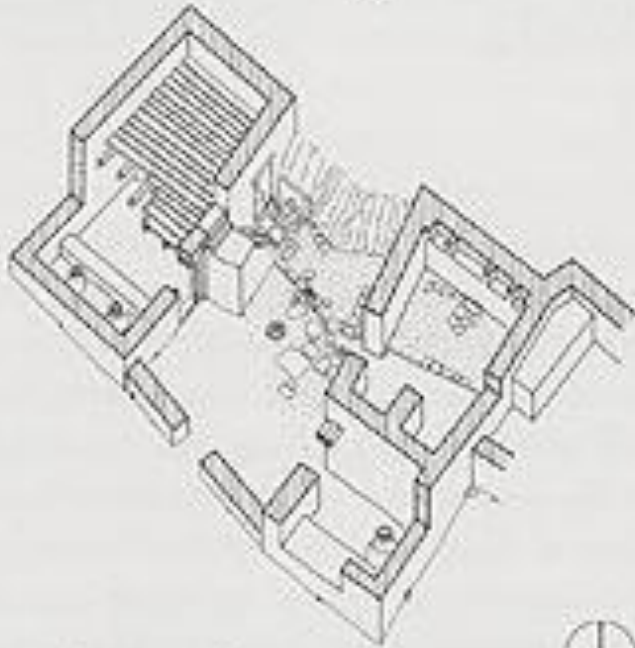

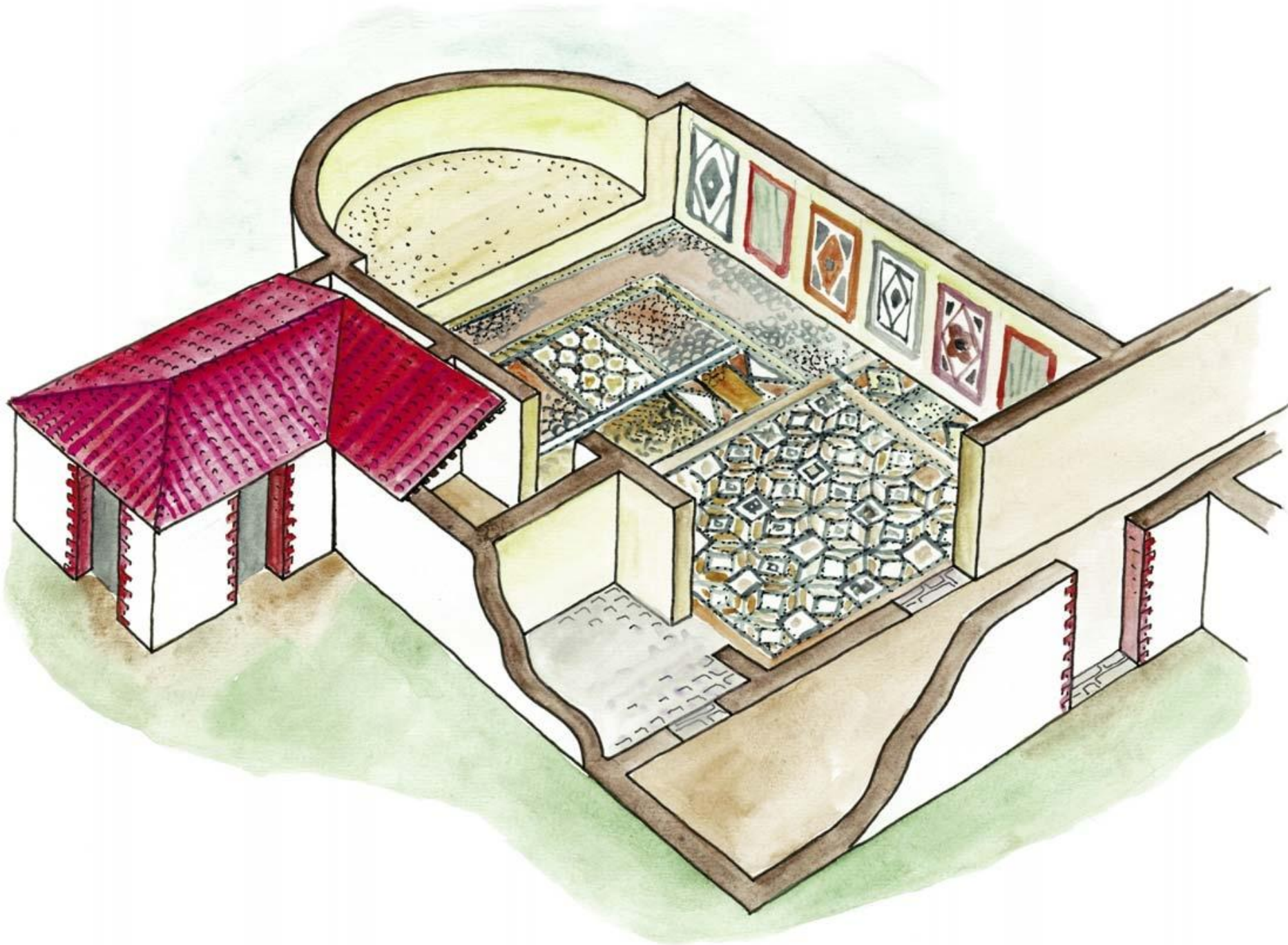
Η Κατοικία

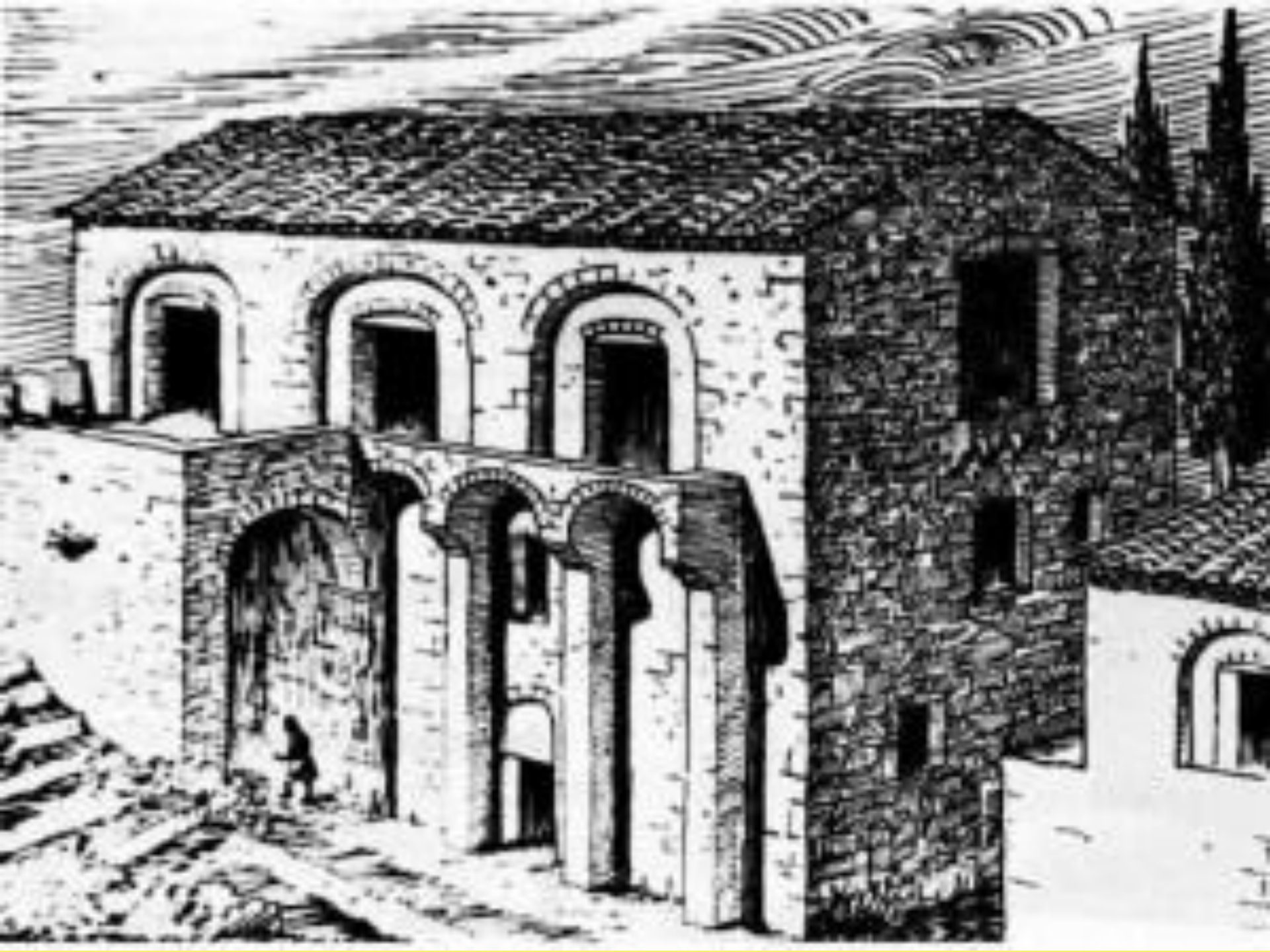
Στο Βυζάντιο υπήρχαν πολυτελείς επαύλεις για τους μεγαλοκτηματίες (με εσωτερικούς κήπους και στοές), άθλιες κατοικίες για τους φτωχούς των πόλεων και για τους χωρικούς και διώροφα σπίτια με τζάκι, κουζίνα, πλυσταριό, λουτρό και εικονοστάσιο ή παρεκκλήσι στο ισόγειο και τα υπόλοιπα δωμάτια στον επάνω όροφο για τους ευκατάστατους αστούς.

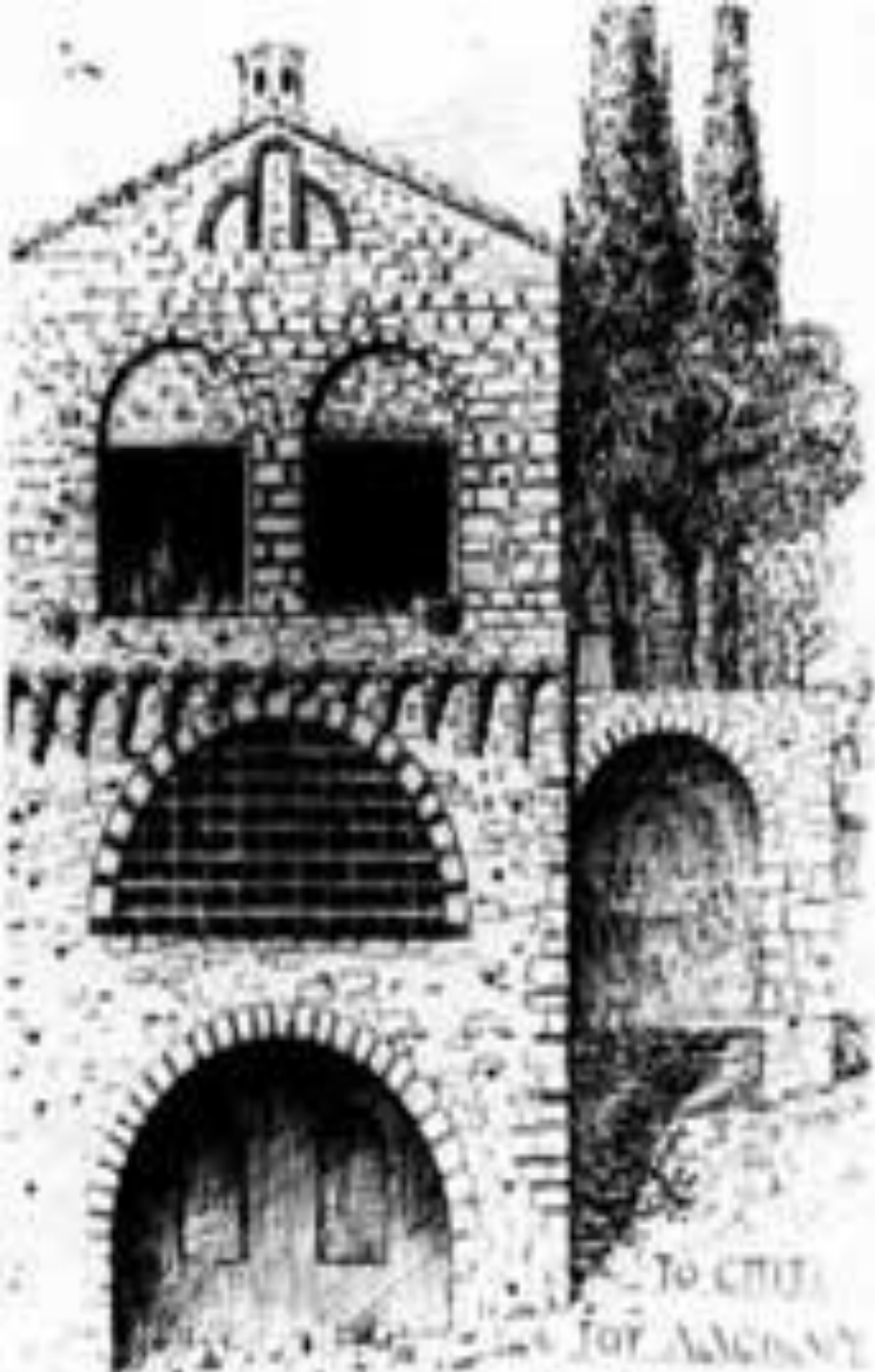

Αναπαράσταση βυζαντινού
σπιτιού, 13ος αι., Πέργαμος

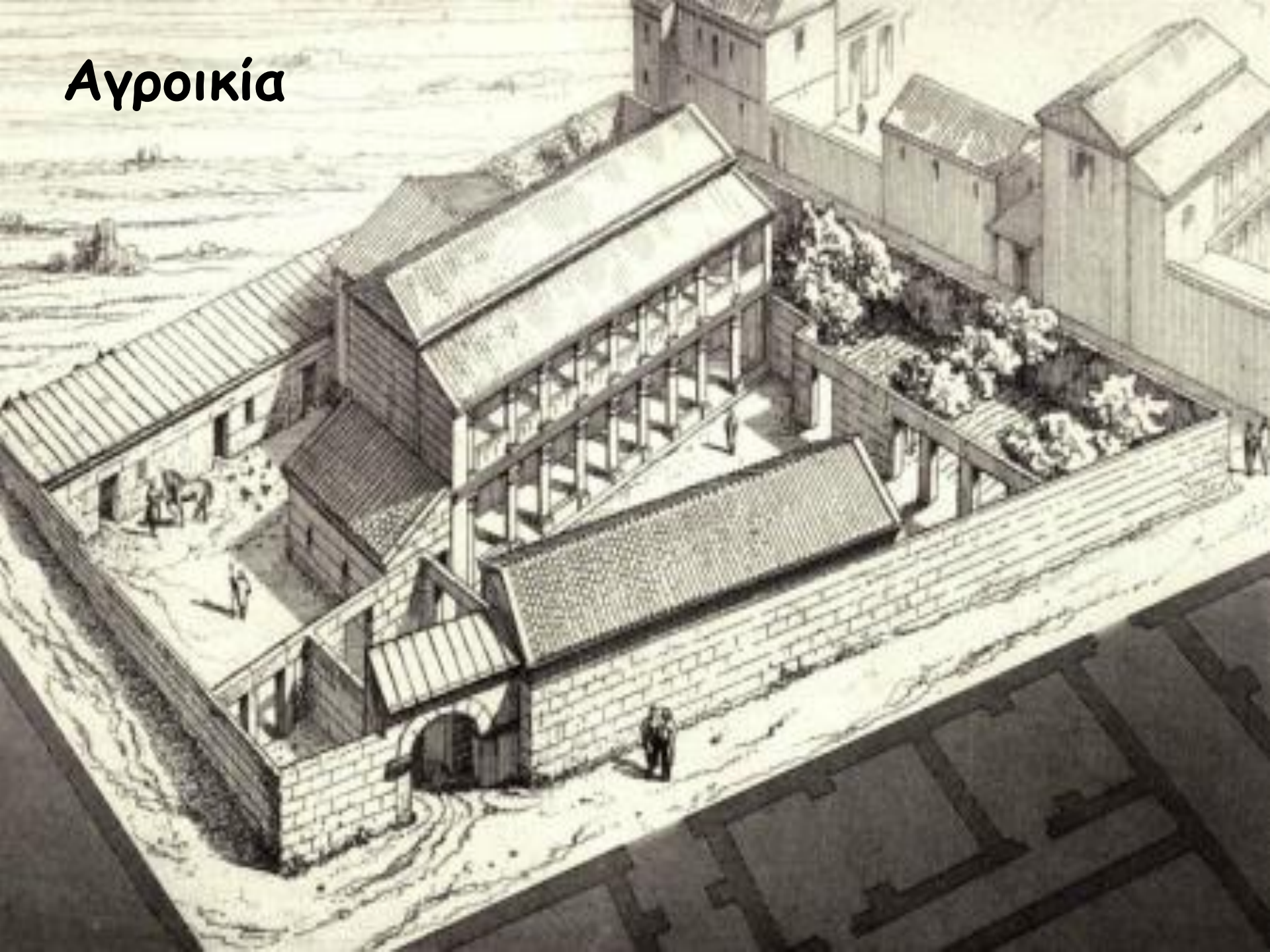

Αγροικία

**Ζωγραφική απεικόνιση της κόγχης
του τρικλινίου με τις κλίνες και το
τραπέζι**

Πηγή: Πηγή: Φουρλίγκα Ε.,
Γρόσδος Στ., Όψεις της
καθημερινής ζωής στην
παλαιοχριστιανική εποχή - Βιβλίο
για το μαθητή, Μουσείο
Βυζαντινού Πολιτισμού,
Θεσσαλονίκη 2006

Ε. Η ενδυμασία και η μόδα

Οι Βυζαντινοί: α/ παρακολουθούν τη μόδα
β/ αγαπούν τα κοσμήματα

Ι. Αστοί:

Α. Άνδρες:

1. μακρύς χιτώνας με πολλές πτυχώσεις
2. δερμάτινες μπότες (χειμώνας)
3. ανατολίτικα παπούτσια (καλοκαίρι)

Β. Γυναίκες:

1. πολυτελή μεταξωτά ή λινά ρούχα

Ε. Η ενδυμασία και η μόδα

ΙΙ. Χωρικοί:

A. Άντρες:

1. στιχάρια (= χιτώνες) χωρίς μανίκια
2. ζωνάρι στη μέση
3. μακριές βράκες (ως τον αστράγαλο)
4. ξυπόλυτοι ή παπούτσια ανοιχτά στη φτέρνα

B. Γυναίκες:

1. ιμάτιο (= μανδύας) με μακριά μανίκια πάνω από το στιχάριο που καλύπτει και το κεφάλι
2. μακιγιάρονται
3. φροντίζουν επιμελώς τα μαλλιά τους

BYZANTIO

Stamco

Christus.

Byzantinischer Kaiser.

ΕΝΔΥΜΑCΙΑ CΤΟ ΒΥΖΑΝΤΙΟ

ΕΝΔΥΜΑCΙΑ CΤΟ ΒΥΖΑΝΤΙΟ

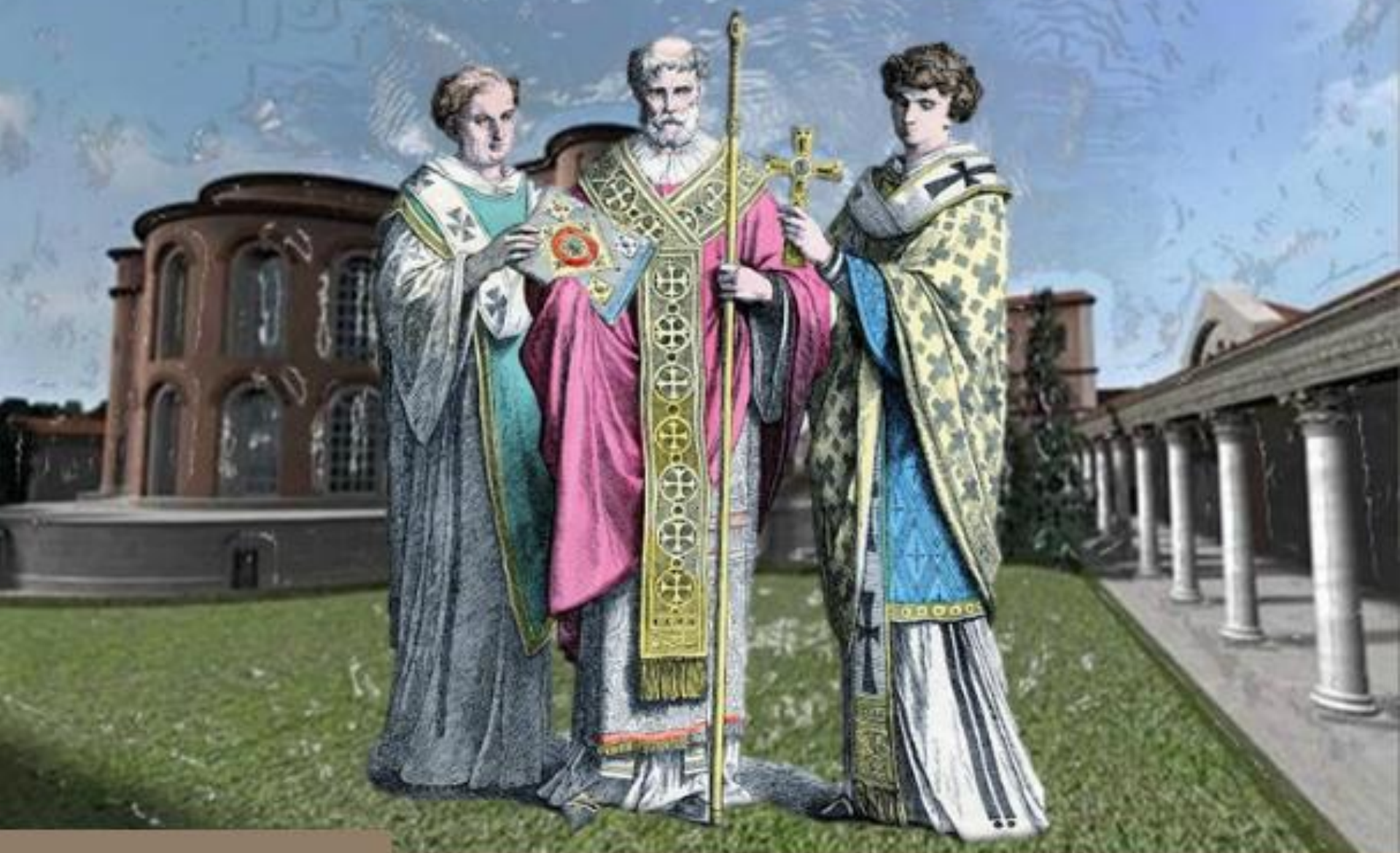

ΕΝΔΥΜΑCΙΑ CΤΟ ΒΥΖΑΝΤΙΟ

ΕΝΔΥΜΑCΙΑ CΤΟ ΒΥΖΑΝΤΙΟ

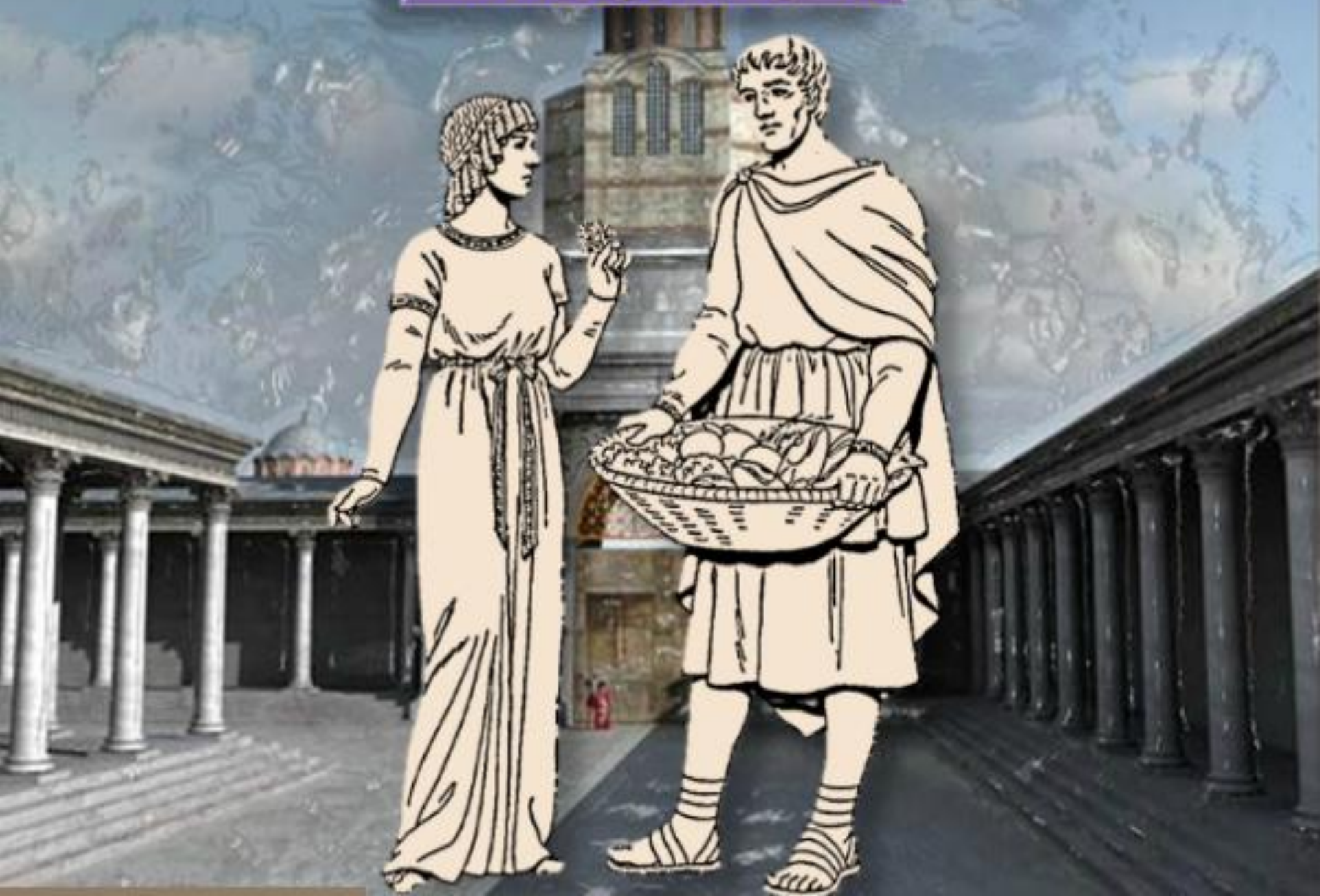
4^{ος} - 5^{ος} ΑΙΩΝΑΣ

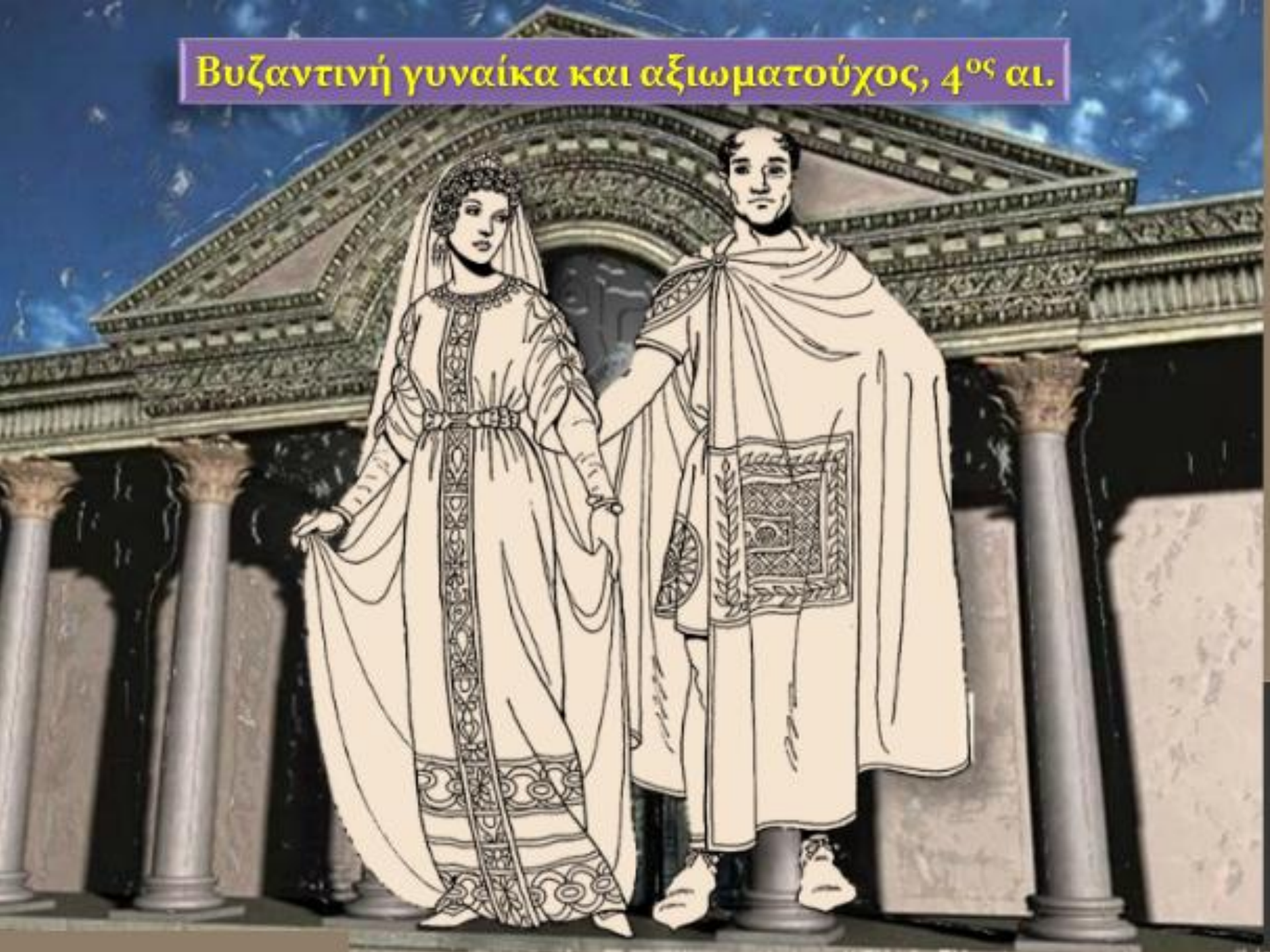
Ο Μέγας Κωνσταντίνος και η μητέρα του, Ελένη

Απλοί άνθρωποι, 4^{ος} αι.

Βυζαντινή γυναίκα και αξιωματούχος, 4^{ος} αι.

Κατώτερη τάξη βυζαντινών, 4^{ος} αι.

Βυζαντινό ζευγάρι, 4^{ος} αι.

Βασιλικό ζεύγος, 4^{ος} αι.

Θεοσεβούμενη και αρχόντισσα, 4^{ος} αι.

Ζευγάρι βυζαντινών, 4^{ος} αι.

Βοσκοί, 4^{ος} αι.

Αυτοκράτορας Αρκάδιος και στρατιώτης, 4^{ος} - 5^{ος} αι.

Ζευγάρι βυζαντινών, 5^{ος} αι.

Ιερέας και στρατιώτης, 5^{ος} αι.

ΕΝΔΥΜΑΣΙΑ ΣΤΟ ΒΥΖΑΝΤΙΟ

6^{ος} - 8^{ος} ΑΙΩΝΑΣ

Ανώτεροι υπάλληλοι, 6^{ος} αι.

Ζευγάρι αρχόντων, 6^{ος} αι.

Αυτοκράτορας Ιουστινιανός και η Θεοδώρα

Ζευγάρι της αυλής του αυτοκράτορα, 6^{ος} αι.

Βυζαντινοί στρατιώτες, 7^{ος} αι.

Χορεύτρια της αυλής, 7^{ος} αι.

Βυζαντινός στρατιώτης και αστή, 7^{ος} αι.

Μεσοαστές, 8^{ος} αι.

ΕΝΔΥΜΑCΙΑ CΤΟ ΒΥΖΑΝΤΙΟ

9^{ος} - 14^{ος} ΑΙΩΝΑΣ

Κατώτερη τάξη, 9^{ος} αι.

Επίσκοπος της εκκλησίας, 10^{ος} αι.

Αυτοκρατορικό ζεύγος, 11^{ος} αι.

Γυναίκες της ανώτερης τάξης, 11^{ος} αι.

Έμπορας και καλόγερος, 12^{ος} αι.

Ανώτατος κρατικός υπάλληλος και γραμματέας, 14^{ος} αι.

ΣΤ. Διατροφή

Οι Βυζαντινοί αγαπούν πολύ το φαγητό
(εκτός περιόδων νηστείας)

Ι. Ευκατάστατοι:

1. ορεκτικά
2. κρέατα
3. ψάρια
4. γλυκά
5. κρασί

ΣΤ. Διατροφή

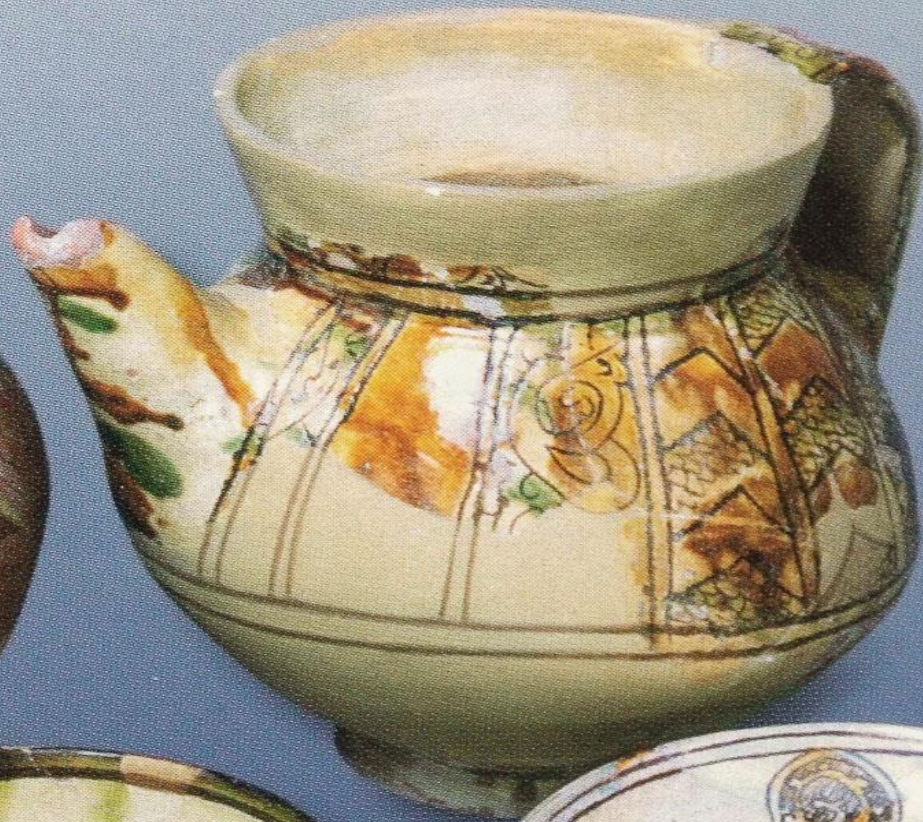
ΙΙ. Ο μέσος Βυζαντινός στερείται τη διατροφική ποικιλία λόγω:

1. εχθρικών επιδρομών
2. αυθαιρεσιών δυνατών και αξιωματούχων
3. επιδημιών
4. θεομηνιών

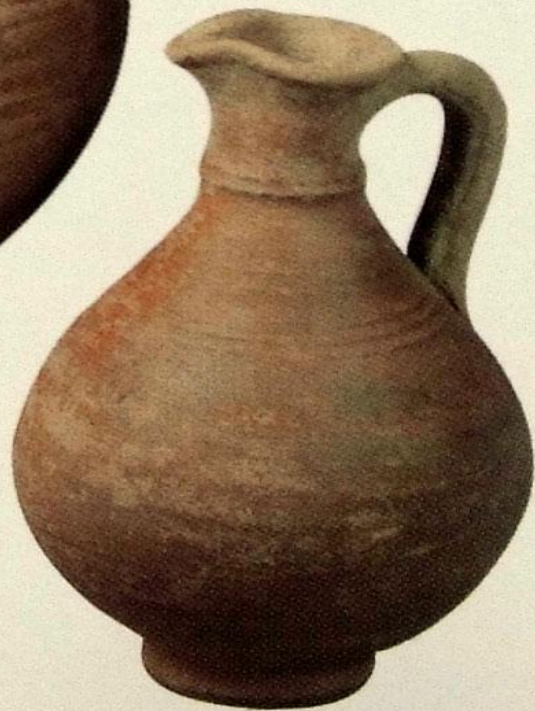
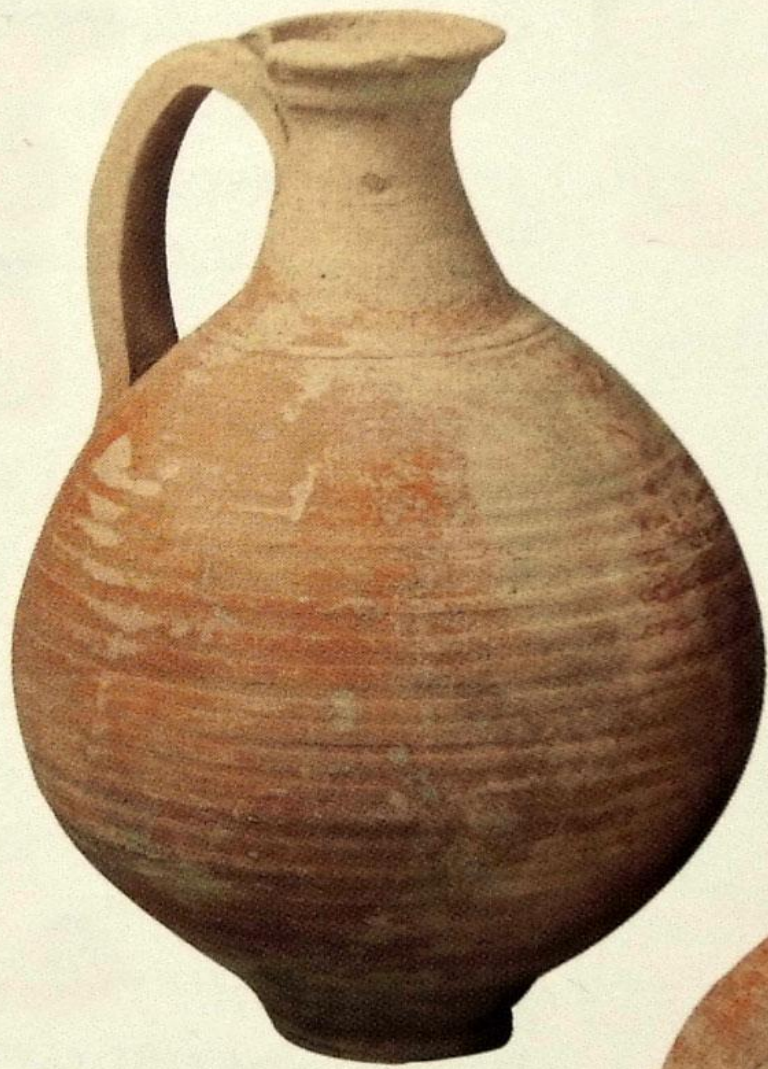

α

β

γ

Ζ. Ψυχαγωγία

Ι. Πρωτεύουσα:

1. Ιππόδρομος: α/αρματοδρομίες
β/ θρησκευτικές πομπές
γ/ δημόσιες τελετές
δ/ θεατρικές παραστάσεις
ε/ λαϊκά προγράμματα

2. Απόκριες: μεταμφίεση + παρέλαση στους δρόμους

3. Νέα σελήνη: φωτιές στους δρόμους:
οι νέοι πηδούν από πάνω

4. Ταβέρνες

Εικόνα ιππόδρομου

Ζ. Ψυχαγωγία

ΙΙ. Επαρχία:

ετήσια πανηγύρια → λαϊκές γιορτές:

α/ μάγοι

β/ Θαυματοποιοί

γ/ αστρολόγοι

δ/ Θεραπευτές

(Η Εκκλησία τα απαγορεύει)

ἄσπαστος ἔλκοι δόρει

Η. Μοναχισμός

I. Μοναχισμός =

1. εγκατάλειψη εγκοσμίων και ανθρώπων
2. αναχώρηση σε έρημο ή ακατοίκητο τόπο
3. νηστεία
4. προσευχή
5. αϋπνία

Μοναχοί ή
ερημίτες ή
ασκητές ή
αναχωρητές

Η. Μοναχισμός

ΙΙ. Μοναχικό κίνημα:

1. Ξεκινά από την Αίγυπτο (4^{ος} αιώνας)
2. Εξαπλώνεται στην Εγγύς Ανατολή και σε όλο το χριστιανικό κόσμο

Η. Μοναχισμός

3. Μορφές:

α/ μοναχική μορφή (πρότυπο: Άγιος Αντώνιος)

β/ κοινοβιακή μορφή (ιδρυτής: Παχώμιος)
(= ζουν μαζί πολλοί μοναχοί):

1. Ίδρυση μοναστηριών

α/ Επικεφαλής: ηγούμενος =
υπεύθυνος για την τήρηση των
κανόνων

β/ Μοναχοί: τηρούν τους κανόνες με
ευλάβεια

Η. Μοναχισμός

2. Μετά την αναστήλωση των εικόνων: αύξηση αριθμού μοναχισμού → περισσότερα μοναστήρια. Περιοχές:

α/ Όλυμπος Βιθυνίας

β/ Καππαδοκία

γ/ Άγιο Όρος (χερσόνησος Άθω):

σημαντικότερο κέντρο :

i. 9^{ος} αιώνας: σημαντική μοναχική κοινότητα

ii. γίνεται μοναστική πολιτεία:

α/ με την ίδρυση νέων μοναστηριών

β/ χάρη στα προνόμια των Βυζαντινών αυτοκρατόρων

